

Aan het lid van Provinciale Staten,
de heer C.M.C. Serbanescu-Kele

Datum : 08 JUNI 2018
Documentnr. : 2018-028.225/23/A.6
Dossiernummer : K6927
Behandeld door : A. Prinsen
Telefoonnummer : (050)316 4489
Antwoord op : uw brief van 16 april 2018
Bijlage :
Onderwerp : Schriftelijke vragen 'ruimte op het net
voor nieuwe stroom'

Geachte heer Serbanescu-Kele,

In deze brief beantwoorden wij uw schriftelijke vragen over de ruimte op het elektriciteitsnet voor zonneparken zoals u die ons heeft gesteld in uw brief van 16 april 2018.

1. Heeft Uw College kennisgenomen van bovenstaand probleem en bovenstaande artikelen¹? Zo ja, wat is uw mening hierover?

Ja, wij hebben kennisgenomen van het probleem en de genoemde artikelen.

Uit onze contacten met de beide netbeheerders blijkt dat zij voornemens zijn om (samen met ons) een masterplan voor de netinpassing in dit gebied te maken. Daarvoor wordt in samenspraak met ons onderzocht welke maatregelen daarvoor nodig zijn. Zeer waarschijnlijk is de oplossing gelegen in het versneld aanleggen van een netverzwaring (aanleggen extra leidingen en stations). Mogelijk andere maatregelen zijn aanpassing van de wet- en regelgeving, opslag en verbetering van informatie-uitwisseling en beleidsvorming, zoals de beleidsvisies zonneparken.

2. Bestaat er inderdaad een capaciteitsprobleem in de genoemde regio's? Zo ja, wat is de ernst van dit capaciteitsprobleem? Zo niet, hoe valt dit te rijmen met bovenstaande berichtgeving?

Ja, er bestaat een capaciteitsprobleem in de genoemde regio's Noord-Drenthe en Zuid-Groningen (het gebied rondom Gasselte, Stadskanaal en Musselkanaal). In ons antwoord beperken wij ons verder tot de regio Zuid-Groningen. Voor die regio geldt dat er na aansluiting van het zonnepark bij Harpel voorlopig op de stations Stadskanaal en Musselkanaal-Zandberg geen ruimte meer is voor het aansluiten van andere (grootschalige) zonneparken. Op andere plaatsen in het elektriciteitsnet is wel voldoende capaciteit beschikbaar om initiatieven te faciliteren.

¹ Bedoeld wordt het capaciteitsgebrek op het elektriciteitsnet, met name in Noord-Drenthe en Zuid-Groningen, zoals dat naar voren komt in de volgende artikelen:

- Enexis Holding N.V., "Maatregelen om meer capaciteit voor zonne-energie aan te bieden", 11 april 2018.
<https://www.enexisgroep.nl/nieuws/maatregelen-om-meer-capaciteit-voor-zonne-energie-aan-te-bieden/>
- RTV Noord. "Zonnepark bij Stadskanaal of Musselkanaal kan nog niet: het net is te druk".

3. Wat zijn de mogelijke gevolgen van een dusdanig capaciteitsprobleem op het elektriciteitsnet?

Het mogelijke gevolg is dat nieuwe zonneparken de opgewekte elektriciteit op dit moment niet kwijt kunnen op het elektriciteitsnet. Dat kan tot gevolg hebben dat deze zonneparken pas aangesloten kunnen worden op het moment dat het net is verzwakt en dat deze zonneparken daarmee vertraging oplopen.

4. Is het beeld uit het RTV-Noord-artikel, dat projecten jarenlang vertraagd zouden kunnen worden, een reële mogelijkheid? Zo ja, waarom? Zo niet, waarom niet?

Het realiseren van stations en extra verbindingen is een proces dat enkele jaren (3 tot 6 jaar) in beslag kan nemen, waarbij vooral de planologische procedure de doorlooptijd bepaalt. Wij gaan in overleg met de beide netbeheerders en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat om te bezien of wij hier een versnelling in aan kunnen brengen.

5. Indien het elektriciteitsnet op een gegeven moment meer energie aangeboden krijgt dan het kan doorvoeren, kan er dan een situatie ontstaan dat een deel van de energie verloren gaat? Zo niet, hoe wordt dit in de praktijk voorkomen? Zo ja, op basis waarvan wordt in dat geval bepaald wiens energie wordt afgenomen? Hoe is hierin de positie van de kleinere aanbieders, zoals lokale energiecoöperaties?

Van alle zonneparken die zijn of nog worden aangesloten op deze stations gaat de opgewekte energie niet verloren. Het is wel mogelijk dat de netbeheerders gedurende een langere periode geen nieuwe initiatiefnemers voor grootschalige opwek kunnen faciliteren en dus geen aansluiting op deze stations kunnen geven. Voor kleinere aanbieders (particulieren en klein zakelijk) zal er volgens de netbeheerders naar verwachting geen belemmering ontstaan, het gaat vooral om de groot zakelijke aansluitingen.

6. Wat zijn eventuele alternatieven voor een energiecoöperatie, wanneer ze onverhoopt hun stroom niet aan het elektriciteitsnet kwijt kunnen? Hoe kan Uw College ze daarin faciliteren?

Zoals hierboven aangegeven verwachten de netbeheerders voor de kleinere aanbieders (waaronder energiecoöperaties) geen problemen. Wat wel goed is om te vermelden, is dat de netbeheerders de mogelijkheden van flexibiliteit in levering onderzoeken, waarbij bijvoorbeeld klanten op verzoek en tegen vergoeding gaan afschakelen of opschakelen. Hiervoor is echter wel nog een aanpassing van de wet- en regelgeving nodig.

Mogelijkheden die wij daarnaast zien om stroom die niet aan het net geleverd kan worden alsnog kwijt te kunnen zijn onder andere opslag, waterstofproductie door middel van elektrolyse en het gebruikmaken van smart grids. In ons programma Energietransitie 2016-2019 hebben wij een actielijn (actielijn 3) opgenomen om veranderingen van het energiesysteem te stimuleren en te ondersteunen. De rol die wij daarbij voor onszelf zien is driedig:

- Lobby voor aanpassing beleid en regelgeving;
- Financieel ondersteunen van initiatieven;
- Stimuleren en aanjagen van initiatieven.

7. Kan aspirant-aanbieders van energie vanwege ontoereikende capaciteit toegang tot het elektriciteitsnet ontegenwoordig worden? Zo niet, hoe wordt dit in de praktijk voorkomen? Zo ja, op basis waarvan wordt in dat (red: geval) bepaald wie wel, en wie geen toegang krijgt? Hoe is hierin de positie van de kleinere aanbieders, zoals lokale energiecoöperaties?

Op grond van de Elektriciteitswet 1998 zijn de netbeheerders verplicht om aanbieders van energie op het elektriciteitsnet aan te sluiten. Dit geldt ook voor kleinere aanbieders, zoals energiecoöperaties.

Het net heeft echter geen onbeperkte capaciteit. Indien netverzwaring aan de orde is, zal een aan te sluiten partij dienen te wachten totdat de verzwaring is afgerond. De volgorde van aansluiten wordt bepaald door het moment waarop de aan te sluiten partij de offerte voor de netinpassing heeft getekend.

8. Welke gevolgen kan het capaciteitsprobleem hebben op de energietransitie, zoals Uw College nastreeft?

Voor het behalen van onze doelstelling voor 2020 (21% duurzame energie) zoals geformuleerd in het programma Energietransitie 2016-2019 voorzien wij geen problemen. Het capaciteitsprobleem kan in de

toekomst echter wel leiden tot een vertraging in de uitvoering van de energietransitie en is een onderwerp dat waarschijnlijk zal gaan spelen op meerdere plekken in Nederland.

Wij zijn als provincie koploper in de energietransitie en willen dat ook blijven. Juist deze positie heeft ertoe geleid dat hier, eerder dan in andere delen van Nederland, het capaciteitsprobleem isesignaleerd. Dit biedt kansen om hier een aanpak voor dit capaciteitsprobleem te ontwikkelen die naar andere delen van het land kan worden gekopieerd. Hiermee kan onze positie als koploper in de energietransitie worden versterkt. Een vergelijkbaar proces hebben wij doorlopen voor windpark Eemshaven, waar wij in gezamenlijkheid met de netbeheerders, de gemeente Eemshaven, Groningen Seaports en de ontwikkelaars zijn gekomen tot een aanpak waarbij de verzware van het net tijdig gereed is.

9. Onderhoudt Uw College contacten met Enexis en TenneT over de genoemde capaciteitsproblemen? Zo ja, welke samenwerking komt hieruit voort? Zo niet, waarom niet?

Ja, wij onderhouden intensieve ambtelijke en bestuurlijke contacten met Enexis en TenneT over de genoemde capaciteitsproblemen. De netbeheerders gaan in samenspraak met ons en de betrokken gemeenten een masterplan ontwikkelen om de netcapaciteit aan te passen. Tevens hebben wij contact met de provincie Drenthe over de capaciteitsproblemen op het net.

10. Hoe zijn de plannen van Enexis en TenneT om de capaciteitsproblemen aan te pakken? Wat is hierover uw mening?

TenneT en Enexis willen in overleg met de provincies Groningen en Drenthe en de betrokken gemeenten een masterplan netinpassing zonneparken maken voor de regio's Groningen en Drenthe. Dit plan is naar verwachting dit najaar gereed.

11. Hoe is Uw College voornemens het capaciteitsprobleem aan te pakken?

Wij zoeken nadrukkelijk de samenwerking met Enexis en TenneT op en helpen actief mee bij het zoeken naar oplossingen voor het capaciteitsprobleem, zoals netverzwaring, opslag, aanpassing wet- en regelgeving, vergunningverlening en verbetering van informatie-uitwisseling en beleidsvorming.

Enexis en TenneT zijn de partijen die verantwoordelijk zijn voor het elektriciteitsnet en derhalve ook voor het aanpakken van het capaciteitsprobleem en de daarvoor te nemen maatregelen. Uit het overleg met de netbeheerders volgt dat de huidige wijze waarop het beleid van gemeenten wordt geformuleerd de netbeheerders nog onvoldoende handelingsperspectief geeft. De netbeheerders vragen een duidelijke regierol van de provincie, waarbij de provincie een regionale energiestrategie formuleert op voldoende geaggregeerd niveau waar de gemeenten hun beleid op kunnen afstemmen. Deze wens van de netbeheerders wordt meegenomen in de Regionale Energiestrategie (RES) die in het kader van het nieuwe Klimaatakkoord wordt opgesteld.

12. Zouden een meer decentraal georganiseerd elektriciteitsnet of alternatieve energiedragers, eventueel als aanvulling op het bestaande netwerk, een onderdeel kunnen uitmaken van een oplossing? Zo ja, waarom? Zo niet, waarom niet?

Ja, zowel een meer decentraal georganiseerd elektriciteitsnet als alternatieve energiedragers kunnen onderdeel uitmaken van een oplossing. Een meer decentraal georganiseerd elektriciteitsnet, waarbij de opgewekte elektriciteit lokaal wordt verbruikt, zorgt er namelijk voor dat er minder transport van elektriciteit nodig is. Daarmee is de kans op een capaciteitsprobleem kleiner. Alternatieve energiedragers die opslag van energie mogelijk maken hebben eenzelfde soort effect, omdat deze het mogelijk maken om de opgewekte energie, bijvoorbeeld op het moment dat er sprake is van een capaciteitsprobleem, op te slaan.

13. Op welke termijn verwacht Uw College dat de capaciteitsproblemen rondom Stadskanaal zijn opgelost?

De netbeheerders streven ernaar om het masterplan voor de netinpassing nog dit jaar gereed te hebben. Vervolgens dienen de maatregelen uit het masterplan te worden uitgevoerd. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid enkele jaren (3 tot 6 jaar) duren.

14. Hoe is de situatie met de netcapaciteit in de rest van onze Provincie? Zijn er verdere knelpunten te voorzien? Zo ja, hoe is uw College van plan hierop te reageren?

Het capaciteitsprobleem speelt op dit moment alleen in de regio Zuid-Groningen/Noord-Drenthe op het middenspanningsnetwerk (110 kV). Er is op de knooppunten van het hoogspanningsnet (380/220 kV) wel voldoende capaciteit, maar de afstand tot de zonneparken in de omgeving van Stadskanaal of andere gebieden is veelal te lang om een 'rendabel' zonnepark te realiseren.

Onderdeel van het masterplan netinpassing zonneparken is een inventarisatie op welke locaties zonneparken zijn gepland en hoeveel capaciteit er beschikbaar is. Of er op meerdere plekken knelpunten ontstaan hangt af van de omvang en de locatie van de te ontwikkelen zonneparken en de mogelijkheden om de zonneparken op die locaties op het net aan te sluiten en/of om het net daar uit te breiden.

Op dit moment is er voldoende capaciteit beschikbaar in de rest van onze provincie om initiatieven te faciliteren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.